

Sygn. akt VIII C 1572/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 7 maja 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w VIII Wydziale Cywilnym

w składzie: przewodniczący: SSR Bartek Męcina

protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Ławniczak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2018 roku w Ł.

sprawy z powództwa (...) S.A. we W.

przeciwko A. G.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej A. G. na rzecz powoda (...) S.A. we W. kwotę 2.309,29 zł. (dwa tysiące trzysta dziewięć złotych dwadzieścia dziewięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 marca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 712,88 zł. (siedemset dwanaście złotych osiemdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,

2. oddała powództwo w pozostałej części.

Sygn. akt VIII C 1572/17

UZASADNIENIE

W dniu 14 marca 2017 roku (...) Spółka Akcyjna we W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wytoczył w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko A. G. powództwo o zapłatę kwoty 3.022,02 zł oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 9 września 2016 roku pozwana zawarła z (...) spółka z o.o. w P. ramową umowę pożyczki o nr (...), na podstawie której otrzymała określoną w umowie kwotę pieniędzy i którą zobowiązała się zwrócić na zasadach określonych w umowie, regulaminie i harmonogramie. Pozwana nie dokonywała terminowych spłat, w związku z czym pierwotny wierzyciel wypowiedział pozwanej umowę pożyczki, a niespłacona kwota należności głównej stała się wymagalna w dniu 6 grudnia 2016 r. W dniu 3 stycznia 2017 r. powód zawarł z (...) spółka z o.o. w P. umowę przelewu wierzytelności, w tym wierzytelności przysługującej wobec pozwanej. Na dzień wniesienia pozwu zadłużenie pozwanej wyniosło 3.022,02 zł, na którą to kwotę składają się niespłacona należność główna – 2.210 zł, odsetki umowne naliczone przez pierwotnego wierzyciela – 49,23 zł, odsetki karne naliczone przez pierwotnego wierzyciela – 8,95 zł, niespłacone koszty i prowizja za obsługę pożyczki – 712,73 zł. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie naliczone przez powoda za okres od 7 grudnia 2016 r. do 13 marca 2017 r. – 41,11 zł.

(pozew k. 2- 5)

W dniu 5 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin- Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty, którym zasądził od pozwanej na rzecz powoda dochodzoną wierzytelność wraz z kosztami procesu.

(nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym k. 5 v.)

Powyższy nakaz zapłaty A. G. zaskarżyła sprzeciwem w całości podnosząc w uzasadnieniu, że nie zgadza się z wysokością dochodzonego przez powoda roszczenia.

(sprzeciw k. 6)

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy Lublin- Zachód w Lublinie przekazał sprawę do rozpoznania do Sądu Rejonowego dla Łodzi- Widzewa w Łodzi z uwagi na wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty.

(postanowienie k. 10)

W sprzeciwie wniesionym na urzędowym formularzu A. G. podtrzymała stanowisko i uzasadnienie, jak w sprzeciwie wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

(sprzeciw k. 22- 23)

Na rozprawie w dniu 15 stycznia 2018 r. pozwana zakwestionowała legitymację czynną po stronie powodowej oraz oświadczyła, że dokonała częściowej spłaty pożyczki w wysokości nieprzekraczającej połowy zobowiązania, jednak nie posiada potwierdzeń. Ponadto A. G. potwierdziła, że wystąpiła do pierwotnego wierzyciela z wnioskiem o zawarcie ugody na kwotę 1.200 zł i w takiej wysokości czuje się zobowiązana do spłaty zaciągniętej pożyczki.

(protokół rozprawy k. 57)

W piśmie procesowym z dnia 5 lutego 2018 r. strona powodowa wyjaśniła od jakich kwot i za jakie okresy wnosi o zasądzenie odsetek umownych i karnych, a także wskazała, że na dochodzoną kwotę 712,73 zł tytułem prowizji składają się 552,50 zł tytułem prowizji wstępnej za udzielenie pożyczki i 160,23 zł tytułem prowizji za obsługę pożyczki za okres od 9 września 2016 r. do 6 grudnia 2016 r.

(pismo procesowe powoda k. 58)

W toku dalszego postępowania stanowiska procesowe stron nie uległy zmianie.

(protokół rozprawy k. 62)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 września 2016 roku (...) spółka z o.o. w P. zawarł z A. G. umowę pożyczki ratalnej nr (...), na podstawie której pierwotny wierzyciel udzielił pozwanej pieniężnej pożyczki ratalnej w całkowitej kwocie 2.210 zł, którą pozwana zobowiązała się zwrócić zgodnie z harmonogramem spłat, w miesięcznych ratach, do dnia 11 września 2017 r. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 3.547 zł. Prowizja wstępna za udostępnienie pożyczki wynosiła 552,50 zł, a prowizja za obsługę wynosiła 55,25 zł za każdy rozpoczęty okres odsetkowy. Zgodnie z § 2 pkt. 2.1. przedmiotowej umowy pożyczka była oprocentowana według stopy procentowej równej dwukrotności stopy procentowej odsetek ustawowych. Natomiast w przypadku niespłacenia kapitału powód zastrzegł sobie prawo do naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie zgodnie z pkt. 7.8 regulaminu, czyli w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ kc. W myśl § 1 pkt. 1.3. przedmiotowej umowy pożyczka miała zostać przelana na rachunek bankowy pozwanej wskazany we wniosku.

(umowa pożyczki k. 29, regulamin k. 29 v.- 31, formularz informacyjny k. 32- 35, wniosek k. 37, harmonogram k. 36)

Pismem z dnia 6 grudnia 2016 r. (...) spółka z o.o. w P. wypowiedział umowę pożyczki nr (...) w związku z brakiem terminowej spłaty łącznej kwoty 2.980,91 zł, z zachowaniem 14 dniowego terminu wypowiedzenia.

(wypowiedzenie umowy pożyczki k. 47, wydruk z książki nadawczej k. 50, oświadczenie k. 48)

W dniu 3 stycznia 2017 r. (...) spółka z o.o. w P. zawarł z (...) Spółka Akcyjna we W. umowę sprzedaży wierzytelności, w tym wierzytelności przysługującej wobec pozwanej.

(umowa sprzedaży wierzytelności k. 38- 40, załącznik k. 43)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne w części.

(...) Spółka Akcyjna we W. wniosło o zasądzenie od A. G. kwoty 3.022,02 zł tytułem roszczeń wynikających z zawartej przez pozwaną w dniu 9 września 2016 roku z (...) spółka z o.o. w P. umowy pożyczki o nr (...). Na dochodzoną pozewem kwotę 3.022,02 zł złożyły się niespłacona należność główna- 2.210 zł, odsetki umowne naliczone przez pierwotnego wierzyciela- 49,23 zł, odsetki karne naliczone przez pierwotnego wierzyciela- 8,95 zł, niespłacone koszty i prowizja za obsługę pożyczki- 712,73 zł. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie naliczone przez powoda za okres od 7 grudnia 2016 r. do 13 marca 2017 r.- 41,11 zł.

Zgodnie z art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Pozwana nie kwestionowała zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki z (...) spółka z o.o. w P., jak również faktu zalegania z zapłatą części kwoty pożyczki. Natomiast A. G. zakwestionowała legitymację procesową czynną powoda, jak również wysokość dochodzonego roszczenia. W ocenie Sądu pierwszy z podniesionych zarzutów nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż (...) Spółka Akcyjna we W. przedstawiając zawartą w dniu 3 stycznia 2017 r. z pierwotnym wierzycielem umowę sprzedaży wierzytelności wraz z załącznikiem do umowy stanowiącym wyciąg z listy wierzytelności, wykazał, że nabył skutecznie przysługującą wobec pozwanej wierzytelność wynikającą z przedmiotowej umowy pożyczki. Poza tym strona powodowa składając umowę pożyczki ratalnej wraz z regulaminem i harmonogramem spłat, a także przedstawiając dokładne wyliczenie od jakich kwot i za jakie okresy dochodzi zapłaty odsetek umownych i karnych, wykazała zasadność swoje roszczenia również w zakresie wysokości z tytułu należności głównej i odsetek. Twierdzenia A. G. o tym, że spełniła świadczenie w kwocie nieco poniżej swojego pierwotnego zobowiązania, w związku z czym jej zobowiązanie z tytułu przedmiotowej umowy pożyczki wynosi 1.200 zł., należy uznać za gołosłowne twierdzenie, nie poparte żadnymi dowodami. Tymczasem zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c., ciężar udowodnienia twierdzenia faktycznego spoczywa na tej stronie, która z tego twierdzenia wywodzi skutki prawne. Reguła ta znajduje również swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. W przedmiotowej sprawie wobec wykazania przez powoda istnienia zobowiązania do zapłaty przez pozwaną kwoty udzielonej pożyczki, to pozwana winna udowodnić, że spełniła częściowo świadczenie, w związku z czym jej zobowiązanie jest w niższej niż dochodzona pozewem wysokości.

Natomiast zakwestionowanie przez A. G. powództwa co do jego wysokości pozwoliło przeprowadzić kontrolę dopuszczalności zastrzeżenia w przedmiotowej umowie opłat z tytułu prowizji wstępnej oraz prowizji za obsługę pożyczki. Wątpliwości nie budziło, że pierwotny wierzyciel jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej m.in. w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych, a strona pozwana, jako osoba fizyczna, jest konsumentem. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy z dnia 9 września 2016 roku były dla jej stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana również in concreto w toczącym się między przedsiębiorcą, a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określone postanowieniami umowy. Umowy konsumenckie podlegają bowiem ocenie w świetle klauzuli generalnej z

art. 385¹ §1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez proferenta (por. m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 15 czerwca 2007 roku, VI Ca 228/07, LEX).

W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy, w której zastrzeżono możliwość naliczenia opłat w postaci prowizji wstępnej za udostępnienie pożyczki w wysokości 552,50 zł i prowizji za obsługę w wysokości 55,25 zł. za każdy rozpoczęty okres odsetkowy, uznać należy za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 5 k.c., stanowiące obejście przepisu art. 359 § 2¹ k.c. o odsetkach maksymalnych, a także za stanowiące niedozwolone klauzule umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.c. W myśl bowiem tego ostatniego przepisu, postanowienia umowy zawartej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne).

W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy dotyczące prowizji wstępnej za udostępnienie pożyczki oraz prowizji za obsługę stanowią w istocie próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Wskazane w umowie prowizje zostały podzielone stosownie do okresu trwania umowy na 12 części i w stałej wysokości, 46,04 zł. w przypadku prowizji wstępnej za udostępnienie pożyczki oraz 55,55 zł w przypadku prowizji za obsługę, były pobierane za każdy okres miesięczny i doliczane do każdej raty pożyczki. Już sam w sobie sposób naliczania obu opłat ukazuje ich bliźniacze podobieństwo do odsetek. Dokonując analizy treści umowy Sąd ustalił, że pożyczkodawca podjął próbę obejścia przepisu art. 359 § 2¹ k.c. poprzez zastosowanie prowizji wstępnej za udostępnienie pożyczki oraz prowizji za obsługę pożyczki, co skutkowało tym, że pobierane od pozwanej należności uboczne przekraczały wartość odsetek maksymalnych. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, Sąd uznał, iż stosowany przez pierwotnego wierzyciela zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie omawianych prowizji, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Wskazania wymaga również, że w sprawie w ogóle nie wyjaśniono, na czym czynności związane udzieleniem pożyczki oraz obsługą pożyczki miałyby polegać. Skoro prowizja miała być pobierana za konkretne czynności (udzielenie i obsługę pożyczki) to zasadność jej naliczenia konstituowałaby się dopiero wówczas, gdyby czynności takie zostały w rzeczywistości podjęte, a ich wartość wykazana. Powinność udowodnienia powyższego na mocy art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. obciążała powoda, który powinności tej nie sprostał.

Wyjaśnienia w tym miejscu wymaga, że wprawdzie sporne opłaty zostały ustalone umową stron, to jednakże pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. I tak, w myśl art. 353¹ k.c. treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Tymczasem zapisy umowy odnoszące się do przedmiotowych opłat są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i kształtują obowiązki drugiej strony umowy (pożyczkobiorcy – pozwanego) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, albowiem określone przez stronę powodową opłaty nie mają jakiegokolwiek uzasadnienia. W tym miejscu wypada przypomnieć, że w judykaturze uznaje się, że pod pojęciem działania wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - kryje się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku, natomiast przez rażące naruszenie interesów konsumenta rozumie się nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04, Biul. SN 2005/11/ 13 oraz z dnia 3 lutego 2006 roku, I CK 297/05, Biul. SN 2006/5-6/12). Dokonując oceny rzetelności określonego postanowienia umowy konsumenckiej należy zawsze rozważyć indywidualnie rozkład obciążeń, kosztów i ryzyka, jaki wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadać jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone, pamiętając jednocześnie podczas dokonywania kontroli o tym, że każdorazowo istotny jest charakter stosunku prawnego regulowanego umową, który w konkretnej sytuacji może usprawiedliwiać zastosowaną konstrukcję i odejście do typowych reguł

wyznaczonych przepisami dyspozytywnymi. Okoliczności niniejszej sprawy wskazują ponadto na to, że w odniesieniu do zastrzeżonych w umowie opłat, o których mowa wyżej, postanowienia umowne odnośnie dopuszczalności ich naliczenia nie były z pozwaną, jako konsumentem, indywidualnie uzgadniane, a niewątpliwie kształtują jej obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta. Należy zatem uznać, że postanowienia te nie wiążą pozwaną, gdyż w tym zakresie spełnione są przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. Przedmiotowa umowa pożyczki została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Pozwana jako pożyczkobiorca nie miała rzeczywistego wpływu na treść postanowień umownych, które zostały jej narzucone przez pożyczkodawcę. (...) spółka z o.o. posługiwała się wzorcem umowy, zaś kwestionowane postanowienia umowne o prowizji wstępnej za udostępnienie pożyczki oraz prowizji za obsługę, zostały przejęte z wzorca umowy zaproponowanej pozwanej jako konsumentowi przez kontrahenta. W świetle powyższych rozważań Sąd uznał, że postanowienia umowy odnoszące się do obu prowizji nie wiążą pozwaną.

Reasumując Sąd doszedł do przekonania, że mimo, iż strony łączył stosunek zobowiązaniowy o charakterze dobrowolnym, to jednak niedopuszczalną jest sytuacja, kiedy jedna ze stron wykorzystując swoją pozycję profesjonalisty, kształtuje wzorec umowny w taki sposób, że wprowadza do niego konstrukcję prawną, która prowadzi do pokrzywdzenia jednej ze stron stosunku prawnego, w tym wypadku konsumenta. W szczególności nie może mieć miejsca przypadek, w którym konsument zostaje obciążony nadmiernymi, a wręcz nawet rażąco wygórowanymi kosztami związanymi z obsługą zadłużenia, czy też przygotowaniem umowy pożyczki, nijak nieprzystającymi do rzeczywistych wydatków ponoszonych w tym zakresie. W niniejszej sprawie powód arbitralnie narzucił pozwanej sporne prowizje, które nie znajdują żadnego racjonalnego uzasadnienia, kierując się w tej sferze wyłącznie własnym partykularnym interesem. Tego typu praktyki polegające na czerpaniu dodatkowych profitów zasługują na szczególne potępienie, zwłaszcza gdy sięgają po nie podmioty działające na rynku finansowym.

Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwaną na rzecz powoda kwotę 2.309,29 zł, na którą składała się kwota 2.210 zł tytułem kapitału, kwota 49,23 zł tytułem odsetek umownych naliczonych przez pierwotnego wierzyciela, kwota 8,95 zł tytułem odsetek karnych naliczonych przez pierwotnego wierzyciela oraz kwota 41,11 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych przez powoda za okres od 7 grudnia 2016 r. do 13 marca 2017 r., oddalając powództwo w zakresie kwoty 552,50 zł tytułem niespłaconej prowizji wstępnej za udostępnienie pożyczki i 160,23 zł tytułem prowizji za obsługę pożyczki.

Podkreślić należy, że strona powodowa miała prawo, oprócz żądania należności głównej, żądać odsetek za czas opóźnienia, jako że zgodnie z treścią przepisu art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności, przy czym dłużnik jest w opóźnieniu jeżeli nie spełnia świadczenia w określonym terminie. Dlatego też Sąd zasądził od pozwaną na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu, czyli od dnia 14 marca 2017 r. (data wniesienia pozwu) do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto w oparciu o art. 100 k.p.c.

w zw. z art. 98 k.p.c. Strona powodowa wygrała sprawę w 76 % i dlatego w takim stopniu należy się jej zwrot kosztów procesu. Koszty poniesione przez powoda wyniosły łącznie 938 zł i obejmowały: opłatę sądową od pozwu – 38 zł oraz koszty zastępstwa radcy prawnego w kwocie 900 zł – § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Pozwana nie poniosła żadnych kosztów związanych ze swoim udziałem w sprawie. Mając na uwadze powyższe należało zasądzić od pozwaną na rzecz powoda kwotę 712,88 zł (938 zł.* 76 %).

Z tych względów, orzeczono jak w sentencji.